

WYPRAWY KRZYŻOWE – PRZYCZYNY, PRZEBIEG, SKUTKI

Krucjaty – wyprawy wojenne podejmowane przez chrześcijańskie rycerstwo pod hasłami religijnymi. Ich celem była walka z niewiernymi.

Rekonkwista (reconquista) – walki rycerstwa chrześcijańskiego (głównie hiszpańskiego i portugalskiego) z Arabami na Płw. Pirenejskim rozpoczęte w VIII w a zakończone pobiciem Grenady w 1492 r.

1. Geneza wypraw krzyżowych

- a) W XI wieku papieństwo sformułowało ideę wojny świętej, która miała być obowiązkiem religijnym każdego chrześcijańskiego rycerza. Zmienił się ideał rycerza – oprócz wierności seniorowi i monarsze miał również obowiązek stawania w obronie wiary.
- b) Od VIII wieku Hiszpanie toczyli walki z Arabami na Półwyspie Pirenejskim. Świętą wojnę przeciwko Arabom na Płw. Pirenejskim nazywano rekonkwistą. Jej celem było usunięcie Arabów z Hiszpanii. Wojnę tę gorąco poparł papież Aleksander II, który w 1063 roku zaapelował do chrześcijan o pomoc w walce z Arabami.
- c) W X i XI wieku Turcy Seldżuccy osiedlać się na terenie Syrii i Palestyny i przejęli kontrolę nad Ziemią Świętą. Turcy represjonowali podróżnych i utrudniali dostęp do miejsc świętych co budziło oburzenie i wrogość chrześcijan. Jednocześnie cesarz bizantyjski Aleksy I Komnen poprosił papieża i rycerzy europejskich o pomoc w walce z Turkami gdyż zagrażali oni Cesarstwu Bizantyjskiemu.
- d) Duże przeludnienie, rozbitcie feudalne i wynikający z tego głód ziemi stymulowały wyprawy krzyżowe. Papieństwo głosiło, że ziemie wyzwolone z rąk niewiernych będą jego własnością lecz zostaną oddane w lenno rycerzom, którzy je zdobędą.
- e) Ideę walki o wyzwolenie Ziemi Świętej z rąk niewiernych podniesiono podczas sporu Papieństwa z Cesarstwem. Wyprawy krzyżowe mogły się stać atutem w sporze między tymi dwoma największymi „potęgami” europejskimi. Powszechny ruch popierający krucjaty miał świadczyć o szacunku i poważaniu, jakim cieszył się papież wśród rycerstwa europejskiego. Tym bardziej, że hasło krucjat ogłosił **papież Urban II, który w 1095 r. na synodzie w Clermont** wezwał rycerstwo zachodnioeuropejskie do wyzwolenia Jerozolimy oraz Ziemi Świętej.

2. Przebieg krucjat.

W latach 1096 – 1291 miało miejsce siedem krucjat, w których wzięło udział rycerstwo z różnych krajów.

1096 – krucjata ludowa – dotarła do Konstantynopola i została całkowicie rozbita przez muzułmanów w Azji Mniejszej.

1096 – 1099 – I krucjata

- 1096 – wymarsz pierwszej krucjaty
- zwycięstwa krzyżowców: 1097 – zdobycie Nicei w Azji Mniejszej, Antiochii (1098) i Jerozolimy (1099)
- **1099 – utworzenie Królestwa Jerozolimskiego** (Obrońcą Grobu Pańskiego został Godfryd de Bouillon), Księstwa Antiochii, hrabstwa Edessy i Trypolisu

1202 – 1204 – IV krucjata – jej przyczyną było niezadowolenie z wyniku II wyprawy. Krzyżowcy chcieli opanować Egipt. Transport morski miały zapewnić miasta włoskie: Genua, Piza i Wenecja. W zamian za to krzyżowcy zdobyli chrześcijańskie miasto Zara w Dalmacji (1202). W 1203 r. krzyżowcy zdobyli Konstantynopol na prośbę zdetronizowanego cesarza Izaaka II Angelosa i oddali miasto w jego ręce.

1204 – krzyżowcy złupili Konstantynopol i utworzyli Cesarstwo Łacińskie, na miejscu Cesarstwa Bizantyjskiego. Wenecja uzyskała Kretę.

1212 – krucjata dziecięca – została podjęta przez dzieci, które chciały wyzwolić Grób pański z rąk niewiernych. Dzieci te doszły do Marsylii lub Brundisi w e Włoszech. Olbrzymia ich część zmarła lub została sprzedana w niewolę.

1291 – upadek Akki (Akkonu) ostatniej twierdzy krzyżowców na Bliskim Wschodzie uważa się za koniec epoki krucjat.

3. Krucjata przeciwko Słowianom Połabskim 1147 – 1150

W roku 1147 rozpoczęła się krucjata przeciwko Słowianom Połabskim (Wioletom, Obodrycom i Stodoranom). Stanowiła część niemieckiej ekspansji na Wschód. Brali w niej udział:

- **Henryk Lew** – zajął ziemie Obodryców wraz z rycerzami duńskimi i hrabiego Holsztynu. Na zdobytych ziemiach powstała **Meklemburgia**.
- **Albrecht Niedźwiedź** – podbił Wioletów i państwo Stodoran wraz z ich siedzibą Brenną (dzisiejszy Berlin). W krucjacie tej uczestniczyły posiłki polskie, czeskie i saskie. Ostatnim władcą słowiańskim na tym terenie był Jaksa z Kopanicy. Kraj Stodoran zostaje opanowany w **1150 r.** Na jego miejscu **powstaje Marchia Brandenburska**.

5. Skutki wypraw krzyżowych.

- rozwój handlu z Lewantem (państwami Wschodu), szczególną rolę odegrały w nim miasta włoskie Wenecja i Genua. One też najwięcej na nim się wzbogaciły.
- rozwijała się gospodarka towarowo – pieniężna oraz miasta,
- rozwój miast w Europie – monarchowie i feudałowie zaczęli nadawać miastom coraz więcej przywilejów by uzyskać fundusze na wyprawy,
- zapoznanie się Europejczyków z osiągnięciami starożytności, które przetrwały w krajach arabskich,
- opanowanie umiejętności budowy twierdz obronnych. Wiązała się z tym rozbudowa fortyfikacji w państwach europejskich,
- powstanie zakonów rycerskich: joannitów, templariuszy, krzyżaków,
- upadek potęgi i znaczenia Cesarstwa Bizantyjskiego (ostatecznie Cesarstwo Bizantyjskie upadło w 1453 r.),
- rozwój horyzontów myślowych Europejczyków, którzy spotkali się z innymi kulturami,
- rozwój heraldyki i kultury rycerskiej,
- rozwój kartografii,
- wprowadzenie do jadłospisu europejskiego przypraw wschodnich: goździków, gałki muszkatołowej, cynamonu; oraz owoców: rodzynek, fig,
- wprowadzenie do użytku materiałów: jedwabiu, muślinu, brokatu, welwetu.